

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Disputationes Theologicae

Quatuor Tomis distinctæ: Quibus Univerſa Theologia Scholastica Clare,
Breviter & accuratè explicatur

De Deo, Et De Angelis

Martinon, Jean

Burdegalæ, 1644

Sect. 2. Quo tempore & loco creati ſint Angeli.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73898](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73898)

Proindeque necessarium est Energumenum agitari aliquo Spiritu, qui aliunde illa nouerit.

16.
Occurritur
obiectioni.

Neque infes posse naturaliter Energumenum incidere in eam temperiem imaginationis, qua linguarum peregrinarum institutores affecti tum erant, cum eas instituerent. Nam ut omittam, institutores plures simul fuisse, variæque affectos, & varijs temporibus haec, tunc illa instituisse uocabula, quæ simul Energumenus uno tenore pronunciat: Illa affectio qualiscunque nullam habet necessariam connectionem cum libera uocis efformatione, & impositione ad hoc potius, quam ad illud significatum. Et nos quidem quomodo-cunque sumus affecti, eas uoces formamus prout uolumus, & per illas in eiusdem significati-noticiam uenimus. Quod uero Energumeni quidem ad certas lunæ peridos torqueantur magis: tantum probat spiritum insidentem uti humoribus & affectionibus corporis, quæ tunc abundant copiosius, uel ad torqueendum aptiores sunt. Multa etiam in hoc genere simulare dæmones ut blasphemantur creaturae Dei, notarunt sancti Patres, Origenes tract. 4. in Matth. Hieron. in cap. 4. Matth. Chrysostomus serm. 52.

Origen.
Hieronym.
Chrysol.

17.
Non pot
sunt enim
in Deum
reijci.

Quoad Valentiam, dico similiter euidens esse primo, multa fieri, saltem à Magis, operari spiritus alicuius potentioris libere & non sine peccato. Ergo saltem illa probant dari intelligentias à quibus fiunt: quia Deo uelut causa per se illa fieri nequeunt. Secundo, euidens etiam esse non posse Deum per se, ut causam particularem, operari quæcunque sunt ab Energumenis, u. g. producere uoces, aut similia, quibus homines per se inducantur ad peccatum, & ad falsum. Alioqui tentaret ad malum, & foret causa particularis & moralis peccati, ad quod per se induceret. Certè si posset per se producere omnia quæ non sunt peccata, defectu libertatis subiecti, etsi ad peccatum sollicitantia & ad falsitatem sequeretur primo, posse moraliter sollicitare ad malum, & ad religionem falsam: neque minus ad cooperari, moraliter, quam cooperetur dæmon oracula è statuis edita, & alia falsa miracula, facta sine libertate subiecti. Ex quo secundo sequeretur nos posse prudenter dubitare, si sint uera omnia quæ tenemus tanquam à Deo reuelata. Si enim potest ad falsum sollicitare; dubitare possumus nunquam interdum illa potestate sit usus. Tertio, euidens est maxime indignum, & indecens, ut producat homine per se solum, uelut causa specialis, odium Dei: Ergo similiter ut producat externas affectiones, blasphemias, hæreticas, impias, & uoces institutas ad blasphemandum &c. supposita earum institutione. Neque minus indignum & indecens est ut Deus fingat se ad imperium Exorcistarum obedire, cogi, uiri, expelli, & alia, quæ Dei nomine inuocato fiunt in Energumenis: uel ad contactum

reliquiarum clamare se torqueri, & cogi inuitum ad multa præstanda: & infer alia, ad Deum & Christum in Eucharistia adorandum, ad se submitendum pedibus Exorcistarum, & similia. Aliud autem est Deum cooperari, ut causam primam, ad entitatem actus peccati à creatura positi: & aliud, Deum solum ut causam peculiarem operari talem actum aliquo signo posito, non in modum supplementi generalis causarum secundarum, & ex debito causa primæ; sed instar causa particularis obsequentis moraliter malæ hominum uoluntati. Denique si Deus talibus signis & pactis mouetur: multo conuenientius esset ut nobis obsecundaret ad bonum, signis positis ex instituto, sicut Magis obsecundat ad malum. At hoc non facit, ut experientia notum est: ergo illud multo minus.

SECTIO II.

Quo tempore et loco creati sint Angeli?

18.
Angelus
creatus
à Deo

Constat primo ex dictis disp. 32. sect. 1. Angelos esse à Deo productos: nimirum ex generalibus festimonijjs diuinis, & rationibus naturalibus, quibus ibi ostendimus quidquid est extra Deum, ab ipso esse. Deinde speciatim id testatur Apostolus ad Coloss. 1. In ipso condita sunt uniuersa, siue throni, siue dominationes &c. Et Daniel. 3. inter opera Dei primo loco recensentur Angeli. Et Psal. 145. Laudate eum omnes Angeli eius &c. Laudate eum sol et luna &c. Quoniam ipse dixit et facta sunt, ipse mandauit et creata sunt. Concil. quoque Lateran. cap. Firmiter, specialiter ait naturam Angelicam à Deo fuisse creatam. Idque confirmat experientia, quæ constat Angelos Deo subijci, eique famulari; bonos quidem, sponte: malos autem inuitos, ut in exorcismis appareret. Atqui si essent à se, non essent ita Deo subiecti, neque Deus in illos tale dominium usurpare aut exercere posset. Ens enim à se, ut non pendet ab alio in esse, ita neque in conseruari uel operari: sed ex summa illa felicitate essendi à se, habet omnem perfectionem, & independentiam à quouis alio.

19.
Et quidem
omnes uniuersales
mediatæ à
Deo

Constat secundo ex eadem disp. sect. 2. Angelos proprie & strictè sumpta creatione fuisse productos, quia ex nullo subiecto educi potuerunt: ac proinde omnes immediate à Deo solo, nullo alio effectiue concurrente physice: quæ uis creandi, de facto saltem, competit uni Deo, ut ibidem ostendimus. Quare errauit Auicenna 9. Metaph. cap. 4. existimans Deum creasse immediate primam tantum intelligentiam: ab hac secundam productam fuisse: à secunda tertiam: & sic deinceps: ab infima mundum corporeum, Errarunt pariter Valentiani suos Aeonas, alios ab alijs ortos conminis

Baron. Pammel.

14. Fecerunt creati in tempore.

centes, vt ex antiquorum testimonijs referunt Baron. Anno Christi 145. & Pamme- lius initio Commentarij in librum Tertul- lianij contra Valentinum.

Constat tertio ex dictis Disp. 33. sect. 1. Angelos non ab aeterno, sed in tempore fuisse creatos. Non quasi ab aeterno creati nequie- rint (nam potentia creandi aeterna est in Deo, & Angelus quantum est ex se potest esse aeternus a parte ante, sicuti est a parte post; & sufficit naturae prioritas inter cau- sam & effectum, siue liberum, siue necessa- rium; & creatio, seu productio ex nihilo, dicit tantum nihil subiecti, at non dicit ni- hil actuale terminari, sed virtuale tantum & possibile, quatenus res ab aeterno creata po- tuit non creari, & nihil esse, defectu crea- tionis Deo libera: ac demum quaecunque in contrarium afferuntur, vel non adeo ma- gni momenti sunt, vel aequè pugnant contra processiones diuinas, aut actus Dei liberis & aeternis, aut ipsam Dei aeternitatem vir- tualiter & aequiualeuter (necessariam) sed quia Deo placuit producere quaecunque produxit, & collectim, & diuisim, post ipsorum non-existentiam, ac proinde non ab aeterno. Iuxta illud Prouer. 8. v. 22. Dominus possedit me in initio viarum suarum, antequam quidquam faceret a principio: & ex- pressam definitionem Concilij Lateran. cap. Firmiter, vbi sic habet: Deus simul ab ini- tio temporis utramque de nihilo condidit creatu- ram spiritualem, & corpoream, Angelum scilicet & mundanum: & deinde humanam &c. Ex quo loco vterius constat Angelos non ante mundum corporeum, sed simul cum ipso fuisse productos. Loquitur enim Con- cilium de similitudine temporis, vt patet ex verbis illis, Deus simul ab initio temporis. Scriptura quoque Genes. 1. v. 1. significat non ante caelum & terram fuisse creatos. Alioqui non esset verum quod absolute ait, In princi- pio creauit Deus caelum & terram. Vbi sermo est ad literam de principio temporis iuxta vim vocis Hebraicae beresit, id est, initio, primum, ante omnia. Licet D. Augustin. allegorice exponat de Verbo seu Filio, qui est sapientia Patris, & principium mundi in genere cause efficientis & exemplaris.

August. lib. 1. de Genesi ad lit.

15. D. Thom.

Accedit etiam ratio congrua D. Thom. q. 61. art. 3. Quoniam Angeli sunt pars vniuersi, & spiritualibus scilicet & corpo- reis subordinatis inuicem compositi. Ergo conueniens fuit produci simul ea omnia. Quae tamen ratio non concludit debuisse produci simul mathematicè, sed moraliter tantum: id est, non diu ante, sed quasi mo- raliter continuata actione, vt sex diebus fa- ctum est. Alioquin astra, & planta, & animalia sunt partes vniuersi, aequè ac caelum & terra: quae tamen simul & eadem die cum illis non sunt facta.

16. Non ante primum diem crea-

Censeo nihilominus Angelos ne mathe- maticè quidem, ac nullo modo ante pri- mum diem creationis vniuersi, & ante ce- lum & terram fuisse productos. Non ante

primum diem: quia Exod. 20. v. 11. dicitur Deus sex diebus fecisse caelum & terram, mare, & omnia quae in eis sunt. Angelos autem in eis esse certum est. Non etiam ante caelum & terram, propter illud Genes. 1. v. 1. simpliciter & ad literam, quoad fieri po- test, intelligendum, In principio, id est, pri- mum & ante omnia, creauit Deus caelum & terram. Et Prouerb. 8. v. 22. Sapientia di- uina se cum Deo fuisse affirmans antequam quidquam faceret a principio, subdit v. 23. & sequentibus, velt paraphrasticè, Ante- quam terra fieret &c. quando preparauit caelos aedera, &c. quasi idem sit, Antequam quid- quam faceret, & antequam terram, & ce- los, & alia ibidem recensita. Puto etiam Mosem nomine caeli, comprehendente tacite Angelos, quorum in Genesi mentionem fa- cit sapissime. Vt è Patribus sentiunt Gre- gor. lib. 27. Moral. cap. 24. & Beda initio libri Hexameron: vbi notat Mosem de ter- ra subiunxisse v. 2. Terra autem erat inae- vacua: de caelo non item: quoniam, inquit, mox creatum, suis incolis, id est, Angelis repleum est. Adde Genes. 2. v. 1. ita con- cludi narrationem operis sex dierum: factus perfecti sunt caeli, & omnis ornatu eorum; He- braicè, tseuaam, id est, exercitus eorum: quo nomine comprehendit possunt non stel- lae tantum & astra, D. Hieronim. 4. v. 19. sic dicta: sed & maxime Angeli, vt constat ex Luc. 2. v. 13. & Apoc. 12. v. 7. vbi An- geli vocantur caelestis exercitus, & boni cum malis praelictis inducuntur.

tionis mu- di, nec ante caelum & terram.

Sed cum caeli, pri- mo die.

reg. Beda.

Vterius, quod primo illo die, non post, fuerint conditi, confirmari ex eo potest, quod Iob 38. v. 6. & 7. cum Deus terrae fun- damenta appenderet, iam erant & iubila- bant omnes Filij Dei, hoc est, omnes tur- ma Angelorum, Col. citemalaia, vt vertit Paraphrasas Chaldaicus. Quod etiam magis consonat definitioni Lateranensis, cap. Firmiter, Deus simul ab initio temporis &c. Nam particula, simul, significat eodem die & instanti temporis mathematicè. Alio- quin enim homo simul moraliter creatus fuit, de quo tamen Concilium ibidem ait deinde humanam.

17.

Lateran.

Quod verò attinet ad locum in quo pro- diti sunt, probabilius est caelum fuisse. Quae locus aptior fuit ipsorum creationi: quia naturae puriori debetur locus purior. Om- nino autem conueniens fuit creati alicubi intra hoc vniuersum, cuius sunt partes, cui- que magna ex parte praesident. Male tamen nonnulli probant conditos fuisse in caelo, quia inde deiectioni sunt qui peccarunt. Nam Adam è Paradiso terrestri expulsus quidem Genes. 3. v. 23. alibi tamen conditus Genes. 1. v. 27. Posito autem quod eodem in loco peccauerint, quo fuerunt producti, probabilius censeo productos fuisse in alio caelo inferiori, quam in Euphyreo. Quia non decuit Beatorum sedem inquinari pec- cato: & statui viatorum minus conueniebat locus termini. Neque caelum Euphyreum

18. Creati fue- runt in celo lo ipso.

creatum fuit solum primo die, sed & ali-
quod aliud, ut etiam plura supra firma-
mentum, & coelos omnes sydereos secundo
die creatos, in quibus quarto die Sol & Lu-
na, aliaque astru fuerunt primò facta. Cu-
iusmodi esse dicunt Astrologi communiter
primū mobile: & quidem vox Hebræa *su-
mājn*, Genes. 1. est dualis numeri, ex quo
sumi potest coniectura, duos coelos tunc
fuisse creatos. Adducunt autem qui illud Isa.
14. v. 13. de Lucifero allegoricè dictum,
Ascendam in celum, & ero similis altissimo. Si
enim, inquit, iam in celo Empyreo fuis-
set, non desiderasset illuc ascendere, neque
in aliud superius, quod nullum est. Sed ille
locus nimis probat. Ibidem enim v. 14.
immediatè post subditur, *Ascendam super al-
titudinem nubium*. Unde similiter probaret
quis infra nubes creatum fuisse. Ac certum
est non omnia de Rege Babylonis ad lite-
ram ibi dicta, posse Lucifero exactè accom-
modari. Sat est illo loquendi modo eius
superbiam allegoricè exprimi.

Rupertus
Eugub.

August.

Rupertus quidem lib. 1. in Genes. cap.
11. & Eugubin. lib. 8. de perenni Philoso-
phia cap. 21. censent fuisse creatos in regio-
ne æris. Sed aliq̄ nixi fundamento. Quia
scilicet constare putant tenuibus corpori-
bus ex ære formari. Quidam verò alij
apud August. lib. XI. de genesi ad literam
c. 17. existimant bonos in celo, malos autem
inferiùs in mundo productos fuisse. Sed mi-
nus probabiliter. Tam quia pota illa Ange-
lorum Rescriptura vno potius loco creati de-
buit: tum præcipuè quia non expediuit an-
te peccatum malos à bonis separari, & quasi
ad peccatum loco ipso destinari, vel ante
culpam puniri, vt docet & expendit idem
S. Augustin. cap. cit.

SECTIO III.

Refutantur qui volunt Angelos fuisse ante
mundum creatos.

Contra id quoque quod supra diximus,
Angelos non ante mundum fuisse crea-
tos, senserunt multi ex Græcis Patribus, Ori-
genes, Basilius, Nazian. Chrysof. Damasc.
et alij credimus. Cassiano collatione 8. cap.
7. indubitatum apud fideles omnes id fuit.
Quod forte mouit S. Thomam, Cassiani le-
ctorem assiduam, vt diceret q. 61. art. 3. Pa-
tres Græcos concorditer ita sensisse. Idem
que multos Recentiorum mouet, vt existi-
ment contrarium non esse de fide, nec defi-
nitur à Concilio Lateran. cap. 1. de Sum-
Trinit. sed tantum obiter & ex occasione di-
ctum.

Cassian.

P. Thom.

Lateran.

Fundamentum Authorum citatorum præci-
cipua fuerunt. Primò, quod Tit. 1. r. 1. & 2.
dicitur vita æterna promissa ante tempora
secularia, Græcè *πρὸ χρόνων αἰώνων*, id est,
ante tempora æterna. At non potuit pro-

mitti, nisi essent creaturæ intelligentes, quibus
promitteretur. Non erant autem ho-
mines: ergo Angeli. Secundò, Ecclesiasti-
ci 1. v. 4. dicitur, *Prior omnium creata est sa-
pientia*. Non diuina, quia creata. non hu-
mana, quia sexto die producta. Ergo Angeli-
ca. Tertio, Iob 41. vers. 14. de Lucifero sub
nomine Behemot dicitur, quod ipse sic
principium viarum Domini. Ergo ante mundum
corpoream conditus fuit. Quartò, valde
conueniens fuit Angelos, vt naturā, ita &
tempore productionis cætera præcessisse.
Addunt denique Gennadius & Cassianus, ne
Dei bonitas maneret otiosa, sed haberet in
quibus per multa ante sæculi liberalitatem
ostenderet.

Ad quæ primū Respondeo fultò plures
de Patribus contrarium sensisse, vt Epipha-
nium, Theodoretum, Augustinum, Gregoriū
magnum, Bedam, Anselmum, Rupertum,
S. Thomam, & Latinos omnes qui post Au-
gustinum scriperunt. Secundò dico rem in
Concilio Lateran. satis definitam videri,
Quod Concilium Oecumenicum fuit omnium
celebrissimū, ex mille ducentis Patribus: &
in ipsa fidei professione, initio præmissa, mo-
re Conciliorum, ante damnationem errorum,
Abbas Ioachim, habet verba supra relata:
*Is ab initio temporis vtramque, scilicet nihilò condidit
ceaturam spiritalem & corpoream: Angelicam
& mundanam: deinde humanam &c.* Titulus
capitis est, *de Summa Trinitate & fide Catholi-
ca*. Initium verò, *Firmiter credimus & simpli-
citer confitemur*: nec aliud quicquam hæcetur
toto illo capite, quod non censetur esse de
fide, ab ipsis aduersarijs, præter hoc vnum
modò relatum de productione & spirituali-
tate Angelorum: de qua tamen eodem tenore
& modo Concilium loquitur, ac de san-
ctissima Trinitate, Baptismo, Eucharistia, &
alijs fidei dogmatibus.

Negari etiam non potest articulū, simul,
intelligendam esse de similitate temporis.
Nam licet aliqui sumi posset, sicut hebraei
iabad, in sensu collectiuo, non tempo-
rali, quasi diceret, Deus pariter, seu æquè,
condidit vtramque creaturam: vt sumitur in
quibusdam alijs Scripturæ locis, *simul inspi-
ciens & stultus peribunt*, id est, æquè peribunt,
eodem genere mortis corporeæ, licet non si-
mul tempore & eodem instanti, Psal. 48. v.
1. Et, *Qui vivit in æternum, creatus omnia simul*,
Græcè, *ὁμοῦ*, id est, communiter pariter,
vnum æquè ac aliud, Ecclesiastic. 18. v. 1
non posse tamen ita sumi in præsentia patet
ex verbis proximè sequentibus, *Ab initio
temporis &c.* Deinde *humanam* quæ duratio-
nem temporis aperte significant.

Addè quòd verba illa Concilij, *simul ab ini-
tio temporis*, vel significant initium duratio-
nis creatæ, vt ego verum esse existimo: vel
initium durationis corporeæ & motus cele-
stis. Et quicquid dicatur ab Aduersarijs, fal-
sum erit, in eorum sententia, quod ait Con-
cilium, simul ab initio temporis conditam
fuisse vtramque creaturam, purè spiritalem,

Refellunt
quod dicit
conat
gelos
ie creatos
ante mun-
dum

22